

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
 לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרסב

ערב שבת הגדול, שבת-קודש

פרשת צו

י"א בניסן ה'תשס"ז



יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בא "קדש
 לי... ממצרים" (שמות יג, א-טז). הגבהה וגלילה.
 ובספר השני - לרביעי, "הקרבתם". חצי קדיש.
 הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון וכו'. מוסף.

יום שישי, ח"י בניסן

ג' דחול'המועד

בשחרית מוציאים שני ספרי תורה. בספר
 הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת משפטים
 "אם כסף... בחלב אמו" (שמות כב, כד-ל, כג, א-
 יט). הגבהה וגלילה. ובספר השני - לרביעי
 "והקרבתם". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי,
 ובא לציון וכו'. מוסף.

בשיחת ליל הושענא-רבא תשמ"ה¹⁴⁸ הובא כדבר
 הפשוט, על-פי המנהג שנתפרסם ע"י כ"ק אדמו"ר
 מהור"י צ', שאף שבשבת ראש-חודש מפטירין
 'השמים כסאי', הרי ביחיד יש לומר גם את הפטרה
 של פרשת השבוע, 'ועל-דרך-זה בנוגע לשבת חול-
 המועד, שבציבור מפטירין בהפטרה המיוחדת לשבת
 חול-המועד, אבל ביחיד יש לומר גם את הפטרה
 הקשורה עם פרשת השבוע' (השבוע - הפטרת פ'
 שמיני]. זאת למרות שאין אומרים היום 'שניים
 מקרא'¹⁴⁹.

בהדלקת נש"ק מברכת "להדליק נר של שבת-
 קודש" בלבד.

בהוראת כ"ק רבותינו, אדמו"ר מהור"י צ' והרבי
 נשיא דורנו, על המורים/ות לשמור קשר עם
 התלמידים/ות בימי חול-המועד¹⁴³.

מותר (ומצווה) לפתוח בית-ספר, ואם יש צורך -
 גם לכתוב, כדי להעסיק את התלמידים שלא יסתובבו
 ויבלו את זמנם בחוצות בימי חול-המועד¹⁴⁴.

יש להכין את ספרי-התורה לקריאת-התורה מחר
 עוד הערב, ולפתוח לפני תפילת שחרית.

שחרית: אין מניחים תפילין. אין אומרים 'מזמור
 לתורה' (בכל ימי הפסח). יעלה ויבוא. חצי הלל,
 קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום. מוציאים
 שני ספרי-תורה, בראשון קוראים לשלושה עולים
 בפרשת אמור 'שור או כשב' (ויקרא כב, כו-לג, כג, א-
 מד. מיקום ההפסקות - כפי קריאת כהן, לוי, ישראל
 שבסידורנו ליום-טוב, והישראל קורא עד גמירא¹⁴⁵),

הגבהה וגלילה, ובשני יעלה רביעי בפ' פינחס
 'והקרבתם', חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא
 לציון גואל. יהללו. חצי קדיש. תפילת מוסף.

טוב לעשות בסעודה איזה דבר (דהיינו הוספה:
 באכילה, בניגון, ב'לחיים' או בכלום¹⁴⁶) זכר לסעודת
 אסתר שהייתה ביום זה, שבו נתלה המן¹⁴⁷.

יום חמישי, י"ז בניסן

ב' דחול'המועד

בשחרית מוציאים שני ספרי-תורה. בספר

143) אג"ק ח"יא, עמ' סא וחכ"ב, עמ' רמו.

144) חוה"מ כהלכתו פ"ו סע"ה.

145) כן מסר הרב יוסף-יצחק שי' אופן.

146) 'המלך במסיבו' ח"א, עמ' רצא.

147) שו"ע אדמוה"ז סי' תצ ס"ב. (בפניו) אדם בקום' בסליחות
 לתענית אסתר, מקשר זאת עם הפסוק 'וישבות המן ממחרת'
 בהפטרה דאתמול).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"א בניסן ה'תשס"ז – י"ח בניסן ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	י"א בניסן	הלכות כלים פרק יח-כ.	הל' גירושין פרק ד.	מ"ע קו.
ב	י"ב בניסן	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קד.
ג	י"ג בניסן	פרק כד-כו.	פרק ו.	מ"ע צו.
ד	י"ד בניסן	פרק כז-כח. הלכות מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קט.
ה	ט"ו בניסן	פרק כד-ד.	פרק ח.	מ"ע קט.
ו	ט"ז בניסן	פרק ה-ו.	פרק ט.	מ"ע קט.
ז	י"ז בניסן	פרק ח-י.	פרק י.	מ"ע קט.
ח	י"ח בניסן	פרק יא. הט לבי וגו'. ספר נויקין והוא ספר אחד עשר.. הלכות נזקי ממון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קט. רלו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר** 120 ד' / לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	צות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
א, י"א בניסן	4:32	5:21	6:38	9:38	12:46	1:17	6:58.0	7:22
ב, י"ב בניסן	4:30	5:20	6:37	9:37	12:46	1:17	6:58.6	7:23
ג, י"ג בניסן	4:29	5:18	6:36	9:36	12:45	1:16	6:59.3	7:23
ד, י"ד בניסן	4:27	5:17	6:34	9:35	12:45	1:16	6:59.9	7:24
ה, ט"ו בניסן	4:26	5:15	6:33	9:35	12:45	1:16	7:00.6	7:25
ו, ט"ז בניסן	4:24	5:14	6:31	9:34	12:44	1:16	7:01.3	7:25
ז, י"ז בניסן	4:23	5:13	6:30	9:33	12:44	1:16	7:02.0	7:26
ח, י"ח בניסן	4:21	5:11	6:29	9:32	12:44	1:15	7:02.6	7:27

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים להגיע למספר דקות.
** לפני זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
צו	6:21	6:36	6:28	6:38
חג-הפסח	6:23	6:39	6:30	6:39
שבת חוה"מ	6:26	6:41	6:33	6:43

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מנו: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו-המרכז

י"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

* מי שלא ספר בלילה, יספור ביום בלא ברכה, ובשאר הלילות יברך. ואם דילג פעם אחת שלא ספר גם ביום - יספור שאר הלילות בלא ברכה, ויכול לצאת ידי חובתו בשמיעה מאחרים. ובספק אם דילג יום - סופר בכרכה¹³².

* המתפללים ערבית בעוד היום גדול וקוראים אחר-כך קריאת-שמע בזמנה, יספרו גם את ספירת-העומר בזמנה. המתפללים ערבית וספירה בעוד היום גדול, יש לסדר שיספרו עוד פעם למחרת בעת תפילת שחרית, כמובן בלא ברכה¹³³. לכאורה (כנהוג בכמה קהילות), רצוי להכריז את הספירה בכל בוקר מימי ספירת-העומר אחרי סיום תפילת שחרית בבית-הכנסת, כדי להזכיר ולהוציא ידי-חובתו את מי ששכח לספור.

* כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ה היה נוהג לציין ולשרטט סימן בסידורו לאחרי הספירה של כל לילה¹³⁴.

* "לכאורה, אף שמברכים בכל לילה כי כל לילה היא מצווה בפני עצמה, ויש אומרים שגם אינן תלויות זו בזו - המצווה דכל לילה היא לא רק לספור ולדעת שהוא יום אחד וכו' לעומר, אלא גם לדעת (לכוון) - כחלק מקיום המצווה, על-דרך הידיעה שזהו יום אחד וכו' לעומר) שזהו חלק מ(ספירת) שבעה שבועות¹³⁵."

* המסופק באיזה יום לספירה עומד, וסופר מספק שתי ספירות, יכול לברך על ספירתו¹³⁶.

* קטן שהגיע למצוות באמצע ימי הספירה, ממשיך ספירתו בכרכה. ואף גדולים, כשיבוא משיח צדקנו באמצע ימי הספירה, ימשיכו ויספרו מן התורה, כיוון שהספירה הקודמת גם היא מציאיות של תורה ו'מצוותיה' - אחשביה¹³⁷.

* רצוי שלא לחצות את 'קו התאריך' בימי ספירת-העומר (באם אין הכרח גמור בדבר), וכן הורה הרכי לשלוחיו לאוסטרליה וכו'), מאחר ולפי דעת הרבי, אדם ש'הרויח' או 'הפסיד' יום על-ידי מעבר מערבה

או מזרחה מקו התאריך, ממשיך וסופר לפי הימים שלו ולא לפי ספירת כלל ישראל או אנשי המקום, ואף חג-השבועות שלו נקבע ביום החמישי לספירתו-הוא (אלא שלא יאמר אז 'זמן מתן תורתנו')¹³⁸.

* נוהגים ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה - נוסף על השיעורים הקבועים - דף ליום¹³⁹.

בדבר חלוקת מ"ח דפי מסכת סוטה למ"ט ימי הספירה, הורה הרבי: "התחלת המסכת, דף ב', לומדים ביום ראשון של חול-המועד (בחו"ל), יום ב' דספירת העומר (ולא ביום שני של יום-טוב שהוא יום ראשון דספירת העומר), וביום שני של חול המועד לומדים דף ג', וכן הלאה, עד לערב שבועות שבו לומדים דף מ"ט, סיום המסכת". והסביר זאת, שביום הראשון לומדים את 'דף השער' שכולל את שם המסכת, ומחליטים ללמוד ממחר ואילך דף ליום¹⁴⁰.

הבדלה:

מתחילים "הנה א"ל ישועתי"¹⁴¹.

אין מברכים על הבשמים ולא על האש.

בעניין שמחה ביין - ראה לעיל יום א' דחג-הפסח.

לימוד תורה:

"ובהמשך למדובר על דבר "כיבוש" כל העולם כולו על-ידי הוספה וגייעה בלימוד התורה וביתר שאת וביתר עוז - מהראוי ונכון וטוב אשר בימי חול-המועד פסח יוסיף כל אחד ואחד בעסק התורה, הן בלימודו הוא והן בנוגע לזולת: להשתדל עם כל מי שיכול לפעול עליו, שגם הוא יוסיף אומץ בלימודו בימים אלו ובהתאם להנ"ל. ופשיטא שעניין הנ"ל שייך במיוחד לתלמידי הישיבות, דגם בשאר הימים הרי 'תורתם קבע' היא גם במובן כמות הזמן - עליהם מוטל חיוב מיוחד לנצל את כל ימי חול-המועד פסח הבא עלינו לטובה להוסיף בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עז¹⁴²."

חינוך:

138 (ע"פ המסקנה וההוראות ב'שערי הל' ומנהג' שם סי' רכ).

139 היום יום ז' אייר, ספר-המנהגים, עמ' 43.

140 'התועודיות' תשמ"ה ח"ד, עמ' 2143, ובכ"מ.

141 כן מנהגנו, כמ"ש בפרמ"ג סי' תצא שאומרים זאת גם במוצאי יו"ט וכ"מ בלבוש, ודלא כמנהג העולם שלא לומר פסוקים אלו במוצאי יו"ט ע"פ מטה-אפרים סי' תרכד סי"ה ולקוטי מהרי"ח בהבדלה דמוצאי-ק.

142 לקוטי-שיחות ח"ז, עמ' 267.

132 (132) שם, סכ"ג. וראה 'אוצר', עמ' רג.

133 (133) אג"ק הל' בהערה 125. וראה 'אוצר', עמ' רנא.

134 'תורת-מנחם - התועודיות' תש"י, עמ' 47, 64.

135 ליקוטי-שיחות ח"ב, עמ' 235, 'שערי הל' ומנהג' או"ח ח"ב ס"ע קמא.

136 אג"ק ח"ז, עמ' רסה, 'שערי הל' ומנהג' שם ס"ע קמב.

137 ליקוטי-שיחות ח"ה, עמ' 7. 'שערי הל' ומנהג' שם סי'

קנט. ודלא כמ"ש בילקוטי-יוסף ח"ה, עמ' 417.

לבטל גם את ה"חמץ" החבוי, ולזרוק כל מה שמנגד לקדושה

אנו עדים בימינו להתפתחות מהירה באופן בלתי רגיל של עניינים טובים, ומנגד, להתפתחויות מהירות ובלתי-צפויות בעניינים בלתי-רצויים • בעמדנו בחודש הגאולה ובערב חג הפסח, זהו הזמן לברר מהו "חמץ" ומהי "מצה", וכן לבער את ה"חמץ", בזריזות ובחיפזון, "לאור הנר" — "נר ה' נשמת אדם" • מכתב כללי מאת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (תרגום מאידיש)

ב"ה, ערב שבת קודש פ' צו, שבת הגדול,
י"א ניסן, נשיא לבני אשר, ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתב מיום קמי שבת קודש מברכים חודש ניסן, שבו דובר על תוכן העניין של חיפזון, הקשור בחג הפסח וביציאת מצרים, שהוא אחד מן הנקודות המיוחדות שבהן שונה חג הפסח מכל שאר החגים. כפי שהדבר מתבטא בשמו של החג — "פסח" — (במשמעות של "דילוג"), ובמיוחד כפי שמושג זה בא ומתבטא ב"חיפזון דקדושה" בחיים היום-יומיים היהודיים על-פי תורה והמצוות —

ערב שבת-קודש... י"א ניסן: ראה מכתב יום וא"ו, עש"ק י"א ניסן ה'תשר"מ הערה ד"ה "יום וא"ו... ניסן" (הגש"פ עם ליקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (קה"ת ה'תשמ"ו ואילך) עמ' תשנ"ג).
פ' צו: ל' זירוז מיד ולדורות — תו"כ (הובא בפרש"י) ריש פרשתנו. וראה אוה"ח הקדוש פרשתנו (ו,ב): ובדרך הרמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון כו' והודיע למשה לזרוז לישראל כו', עיי"ש. וראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ויש בפרשתנו (לח,א-ב). בהוצאת קה"ת ה'תשמ"ו ואילך — סי' קח).
שבת הגדול: ראה תורה ואותו — שבת פז, ב. טושו"ע (ואדה"ו) אר"ח ר"ס תל. ושי"ב. וראה לקו"ש להה"מ (הוצאת קה"ת) סקכ"ד. או"ת עה"פ משכו וקה"ל (ל, סע"א ואילך) — הוא השבת שלפני החג, ו'נהגו ברורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו... והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד להם המעשה אשר יעשו"ן (שו"ע אדה"ו אר"ח סתכ"ט ס"ב. ושי"ב).
נשיא לבני אשר: שו"ע אדה"ו אר"ח ה' פסח תכ"ט סט"ו, וראה שם ס"ט. וראה ליקוטי לוי"צ אגרות עמ' שכג-שכה. שם עמ' תיט. וראה מכתב י"א ניסן ה'תשמ"ה הערה ד"ה אשר (הגש"פ הנ"ל עמ' תשסז) — וראה מכתב י"א ניסן ה'תשר"מ הערה ד"ה י"א ניסן (הגש"פ הנ"ל עמ' תשנ"ג).

ב. שכח לומר "אתה חוננתנו" — לא יחזור (אלא אם צריך לעשות מלאכה לפני הברלה יאמר אחר שמונה-עשרה: "כרוך המכדיל בין קודש לחול").
ג. אמר 'ותן טל ומטר' — יחזור לראש התפילה.
ד. שכח 'יעלה ויבוא' — יחזור לראש התפילה. קדיש תתקבל.

ספירת העומר

* מברכים וסופרים בעמידה¹²⁴, אחר צאת הכוכבים¹²⁵. ולכתחילה צריך לדעת את הספירה של הלילה בשעת הברכה¹²⁶. אחרי הספירה (והנוסח שלאחריה): עלינו, קדיש יתום¹²⁷.
למנהגנו — גם הנשים סופרות¹²⁸, ובברכה¹²⁹.
* בנוגע למנהגו של הרבי בכוונת ספירת העומר¹³⁰ — "זה מה שראינו: לפני אמירת הברכה, היה מסתכל על הנדפס באותו יום. ונראה היה שהביט לא רק על היום, אלא גם על הכוונות של אותו יום. אחר כך, בעת אמירת 'למנצח' ו'אנא בכוח', היה מדגיש הכוונה של אותו יום, ולפעמים היה שוב מביט — בעת אמירת הנ"ל — בהנדפס לאותו יום".
* סדר הכוונות כנדרס בסידור: הספירה, התיבה מ'אנא בכוח', התיבה מ'למנצח' והאות מ'שמחו'.
* השומע ספירת העומר מאחרים בטרם ספר בעצמו, יכוון במפורש שאינו רוצה לצאת עתה ידי חובה כלל¹³¹.

124 שו"ע אדמוה"ו סי' תפט ס"ד.
125 אג"ק חי"ט, עמ' ערב, וראה בשו"ע רבינו שם סי"ב.
126 שם, סי"ט.
127 במקום שסופרים אחר עלינו, כדאי להנהיג שיאמרו רק קדיש אחד לאחר הספירה (אלא אם מנהג המקום כך הוא, ולא ניתן לבטלו) — אג"ק חי"ה, עמ' שיג.
128 ע"פ שו"ע אדמוה"ו סי' תפט ס"ב וסי"ט תצ. זאת למרות משמעות הוזהר ח"ג ברע"מ צ"א, כפי שהבין בשו"ת רב פעלים, חלק 'סוד ישרים' יב יב' וב'שו"ע הוזהר' סי' תפט ס"ק טז לשלילה מוחלטת. אבל בס' הליכות ביתה סי' יט סוף הערה ה, מדייק מוזהר פ' תצהו קפגא, שלא התמעטו נשים אלא מחיוב.
129 ראה 'אוצר', עמ' רנד.
130 ממכתב הרה"ח ר"ל שי' גורנר. ראה 'התקשרות' גיליון רמה, עמ' 15.
131 שו"ע אדמוה"ו סי' תפט ס"ב. ואם לא כיוון, יספור אח"כ בלא ברכה, שם (אלא כשמע מהש"ך כרגיל, שאז כאילו כיוון במפורש שלא לצאת, שהרי חושב לספור אח"כ).

הגפן'.

אכילת מצה: "צריכה להיות על-פי חסידות) אכילת מצה גם בהשישה ימים, ויש בזה קצת מצווה¹¹⁸. שמחת יום-טוב: חייבים בה מדאורייתא, וחייבים (הגברים) לשתות רביעית יין בכל יום ביום-טוב ובחול-המועד¹¹⁹ (אם כי יוצאים ידי-חובה זו גם בין הקידוש¹²⁰); ועם-כל-זה, כדברי הרמב"ם, "לא יימשך ביין"¹²¹.

יום רביעי, ט"ז בניסן

א' דחול-המועד פסח

מוצאי יום-טוב¹²²:

ערבית: בתפילה הראשונה של חול-המועד יש לזכור לומר ארבעה דברים אלו¹²³: (א) מוריד הטל; (ב) אתה חוננתנו; (ג) ותן ברכה; (ד) יעלה ויבוא. שכח אחד מהם, ונזכר אחר שסיים תפילתו: א. אמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" — יחזור לראש התפילה.

118 ליקוטי-שיחות חכ"ב, עמ' 276 (מכתב זה בלה"ק: אגרות מלך חי"ב, עמ' רלז), במיאורי הוזהר להצמח-צדק, עמ' צו וסה"מ תרס"ח, עמ' קעא. מלשון המכתב ברור, שהכוונה גם ליום ראשון דחה"פ. בלקו"ש שם, עמ' 33 נתבאר, שזה בדומה לעניין 'תפילת ערבית רשות', וחבל שב'שערי ה'ל' מנהג' סי' רט לא ציינו זאת (וע"ע 'הגדה שלמה', עמ' 160).
119 שו"ע אדמוה"ו סי' תקכ"ט ס"ז. ובתנ"א מגילת-אסתר צ"ג, רביעית.
120 שיחות-קודש תשל"א חי"ב, עמ' 87, פסחים קה"ב תוד"ה ידי יין. ועצ"ע, שהרי צריך גם "לקבוע סעודתו על היין", כמ"ש בשו"ע אדמוה"ו שם ס"ד. וראה בה'התקשרות' גיליון תקל"ט.
121 ה'ל' יו"ט פ"ו ה"ז"יח, ספר-המנהגים, עמ' 38 (הרשימה [בנושא: שמחת פורים] נדפסה במלואה בליקוטי-שיחות חי"א, עמ' 336 ובאג"ק חי"ה, עמ' רנה).
122 **לבני חו"ל:** אין אוכלים מהמנינים הנכנסים בחרוסת ומרוז עד אחר כורז של ליל סדר שני. יום שני של פסח. הנחלב והנוגל ביום הראשון — מותר ביום השני. ערבית דיום-טוב. הלל שלם. קדיש תתקבל. ספירת העומר וכו'. סדר-פסח שני. בקידוש יין, קידוש, שהחיינו. הגדה כדאמתול (אלא שאין מקפידין לאכול האפיקומן קודם חצות). ק"ש שעל המטה כמו בכל יום-טוב. שחרית כדאמתול. מוציאין שני ספרי תורה, בראשון קורין לה' ועלים בפרשת אמור 'שור או כשב', ובשני מפיטין כדאמתול 'ובחודש הראשון'. הפטרה: וישלח המלך... (מלכים ב כג,א"ט, כא"כה). מוסף דיום טוב.
123 ע"פ 'שבח המועדים'. אתה חוננתנו — שו"ע אדמוה"ו סי' רצד ס"ג. טל ומטר — סי' ק"ז ס"ג. יעלה ויבוא — סי' תצ ס"ג.

ראוי להוסיף בזה עוד נקודות אחדות.

* * *

כבר דובר פעמים רבות שהתורה מקיפה את כל ענייני העולם, בהתאם לתוכן מאמר חז"ל: "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – הקב"ה הסתכל, כביכול, בתורה ולפיה ברא את העולם. כלומר, התורה היא "תוכנית הבנייה" האלוקית שעל-פיה נברא כל העולם ומתקיים, ובאופן גלוי וברור יותר – העולם היהודי, ועד – לעולמו של כל יהודי בפרטי פרטיות.

על-פי זה מובן עוד יותר מדוע כל העניינים של החיים היהודיים היום-יומיים, קשורים בתורה ומצוות, ועל-אחת-כמה הוכמה בימי הקדושה, שבת ויום-טוב, וההכנות אליהם, ובמיוחד כל העניינים הקשורים לחג הפסח – שהוא הראש והראשון של כל החגים.

הקשר האמור מתבטא עד למעשה בפועל, על-ידי מעשה המצוות ומנהגי ישראל, שגם הם "תורה", מנהגים שנתקבלו על-ידי כלל ישראל, מנהגים של רבים בישראל, או של קהילה קדושה בישראל וכו'.

באשר לחג הפסח – ישנה הדגשה של חיפזון וזריזות. אנו רואים, אכן, לדוגמה, שיהודים, ובמיוחד בעלות-בית יהודיות, וכן ילדים וילדות, מתמסרים להכנות לקראת חג הפסח כבר ימים לפני כן, ואפילו "יחידי סגולה" הנוהגים לעבור ל"דירת פסח" לחג הפסח, מוצאים הכנות רבות שיש לעשותן בקשר לחג הפסח, והם מבצעים אותן בחיפזון ובזריזות.

* * *

באופן האמור קיים גם הקשר עם שתי נקודות שהורגשו לאחרונה במיוחד, כדיבור וגם בכתב: שלוש המידות-הסימנים – "ביישנים, רחמנים, גומלי-חסדים", אינם מוגבלים וקשורים במקום וזמן מסויים. אצל ביישן אמיתי משתקפת מידת הביישנות בהתנהגותו בכל מקום ובכל רגע, וכך גם ברחמן ובגומל חסד.

באשר לנקודה השנייה, בעניין חודש ניסן, צויין כי החודש, חודש הגאולה, מתייחס וקשור לגאולה השלימה, הגאולה של אחרית הימים, הגאולה האחרונה, הגאולה הנצחית, שהתורה אומרת בקשר לכך "עת

אסתכל באורייתא וברא עלמא: זח"ב קסא, א-ב.

התורה... תוכנית הבנייה: ב"ד בתחילתו. וראה זוהר שם.

לעולמו של כל יהודי: עולם קטן זה האדם – נתחומא פקודי ג. זח"ג לגב. תקו"ז תס"ט קרוב לתחילתו (ק,ב. קא,א).

עד למעשה בפועל: שהמעשה הוא העיקר – אבות פ"א מ"ו, תקו"ז תנ"ב (פו, סע"א). ת"ס (גג,ב). ת"ע (קלג,ב. קלד,א).

מנהגי ישראל, שגם הם "תורה": ראה תוד"ה נפסל (מנחות כ,ב). ושם מנהג אבותינו תורה היא. ועד"ו במהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד טשע"ו ס"ד. ובמנהגים ישנים מדורא עמ' 153: והמנהג תורה היא. וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

"יחידי סגולה... הנהגים פסח": להעיר מדרכי חיים ושלום (מנהגי בעל המנחת-אלעזר) ה' פסח שתקע"ב: בכל ימי הפסח ה' בביתו בית תבשיל מיוחד (שהי' סגור כל השנה עם כל הכלים) ונפתח משנה לשנה לימי הפסח.

לעבור: לא ראינו ולא שמענו רבותינו נשיאנו נוהגים כן.

שתי נקודות שהורגשו לאחרונה... כדיבור: בהתוערויות דפורים: י"ז אדר (ב"חידות") וש"פ ויק"פ, פ' החודש מבה"ח ניסן. שלש המידות-הסימנים – "ביישנים, רחמנים, גומלי-חסדים": יבמות ע"ט, א. רמב"ם ה' אסו"ב פ"ט הי"ז. וראה מכתב הקורם בהערות.

חודש הגאולה: שמו"ר פט"ו, יא. וראה אוה"ת בא עמ' רסד ואילך. ד"ה החודש הש"ת. ועוד.

חודש הגאולה... וקשור לגאולה... באחרית הימים: כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל – ר"ה יא, א. שמו"ר שם. וראה אוה"ת שם. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד ואילך. ד"ה החודש הנ"ל.

באחרית הימים: ישעיהו כ,ב. וראה שם קא"פ. יא-יב. רמב"ם סוף ה' מלכים וחזתם בספרו.

הגאולה הנצחית: גאולה שאין אחריה גלות – תוד"ה ה"ג ונאמר, פסחים קט"ו, ב. ממכילתא עה"פ בשלח טו, א.

ואין צריך לעמוד. כל המסוכים אומרים זאת במקומם, ורק השלוחים אומרים אותו אצל הדלת¹⁰⁷.

שעת פתיחת הדלת היא עת רצון רבתי, ויש לבקש בה (במחשבה) על עניינים רוחניים¹⁰⁸.

'הלל' – 'נרצה': כשהשלוחים חוזרים, מתחילים "לא לנו". אין מדקדקים לומר 'הלל' קודם הצות¹⁰⁹.

גם אורחים שאינם מסובים לסדר, עונים 'הודו', כסדר הנהוג בבית-הכנסת בעת אמירת הלל¹¹⁰.

"הודו... כי לעולם חסדו": מכוונים באותיות שם הוי"ה כנרפס בסידור¹¹¹.

"לשנה הבאה": שלא כב'הא לחמא עניא' (ראה שם), כאן אין מדקדקים בהטעמה מלעיל-מלרע. כי העיקר שתבוא הגאולה השלמה מיד, וממילא יהיה 'לשנה הבאה בירושלים'¹¹².

* מנהג בית הרב: אחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים", האדמו"ר מחזיר ושוף היין מכוסו של אליהו [לכוס שלו, ומהבבוק לכוסו (לתקן) ושוב] אל הבבוק [וחוזר חלילה פעמים רבות], וכל המסובים מנגנים בשעה זו הניגון "אלי אתה ואורך" – מעשרת הניגונים של רבנו הזקן¹¹³.

* בבית הרב אין נוהגים לומר פזמונים (המובאים בשאר סידורים והגדות-שלי-פסח).

* אין אומרים "חסל סידור פסח".

* משנת תשי"א עד תש"ל ועד בכלל, לאחר הסדר, היה הרבי נוהג להתועד (כמובן – בלא 'לחים') בבית-הכנסת.

סדר כללי – לעולים ולציבור הרחב

* ממכתב הרבי¹¹⁴: "נהינתי ממה שכתב אודות עריכת הסדרים בבית-הכנסת, ושלכל קערה היתה

107 ספר-המנהגים.

108 'אוצר', עמ' קצה.

109 הנהג"פ של הרב. ספר-המנהגים (העניין השני – לעיל

בפיסקא 'צפון'). וראה הנסמן ב'אוצר', עמ' קצו.

110 ספר-המנהגים, ושם, עמ' קצה.

111 הנהג"פ של הרבי (ואין הספק שעורך הרבי בזה במכתב פרטי, באג"ק ח"ב, עמ' קכד, מוציא מידי הוראה ודאית לרבים, כמובן).

112 ליקוטי-שיחות ח"ב, עמ' 543.

113 ספר-המנהגים. וכן שני המנהגים הבאים.

114 אג"ק ח"א, עמ' סד.

מצה שמורה".

קריאת שמע שעל המיטה: נוהגים לקרות על המיטה בלילה זה רק פרשת 'שמע' וברכת 'המפיל'¹¹⁵.

תפילת שחרית:

אם לא הספיקו להכין את שני ספרי-התורה לקריאת היום מערב יום-טוב, יש לגוללם לפני תפילת

שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'.

הלל שלם. עונים 'הודו' בקול, כנ"ל בליל הסדר.

לאחר ההלל – קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום. הוצאת שני ספרי-תורה, שלוש-עשרה מידות

(פעם אחת), רבש"ע, בריך שמיה וכו'.

בספר-התורה הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בא "משכו וקחו", מניחים את הספר השני על

הבימה ליד הראשון (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו) ואומרים חצי קדיש, הגבהה וגלילה. בספר השני

קוראים למפטר בפרשת פינחס "ובחודש הראשון". הגבהה וגלילה. הפטרה. אשרי. יהללו. חצי קדיש.

אם יש רק ספר-תורה אחד – אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים למפטר. ומגביהים וגוללים (רק)

לאחר גמר המפטר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטר.

קודם מוסף מכריז השמש "מוריד הטל", ובתפילה זו מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". (אמר

'מוריד הגשם', אם נזכר טרם שסיים ברכת 'מחיה המתים' – חוזר ל"אתה גיבור" [ולא מהני לומר מיד

'מוריד הטל'], נזכר אחר שאמר "ברוך אתה ה'", יסיים 'למדני חוקיך' ויתחיל "אתה גיבור", נזכר אחר-כך

– חוזר לראש התפילה. נזכר כשהגיע זמן מנחה, מתפלל שתיים. אמר "משיב הרוח ומוריד הטל"

אינו חוזר, והמסופק – עד שלושים יום, חוזר. שמע הכרות 'מוריד הטל' קודם שהתפלל שחרית – אם

אינו מתפלל במניין אחר – יאמר גם בשחרית 'מוריד הטל'¹¹⁶.

בחזרת הש"ץ – תפילת טל.

לאחר אמירת תהילים, לפני הקידוש, אומרים 'ש זכירות'¹¹⁷.

בקידוש: 'אתקינו', 'אלה מועדי', 'ובורא פרי

115 שו"ע אדמוה"ו סי' תפא ס"א. ובסדר השני – כבכל יו"ט (ספר-המנהגים).

116 לוח כולל-ח"ד, ע"פ שו"ע אדמוה"ו סי' קיד ס"ד וס"ב.

117 ע"פ מחזור-השלם.

* מסיימים אכילת כל 'כזית' (גם במרור ובכורך) לכתחילה עד 4 דקות⁸⁸, ובלבד שלא ייכנס לחשש 'אכילה גסה'.
'מרור':

* מרכיבים מקצת מהחרוסת שעל הקערה בין שבתוך הכלי שתחת לכוס. טובלים מקצת המרור בחרוסת. מנערים את החרוסת, שלא יתבטל טעם המרירות. ואז מברכים "על אכילת מרור", ומכוונים לפטור בזה גם את המרור שב'כורך', ואוכלים שלא בהסתיבה⁸⁹. לועסים היטב כדי להרגיש את טעם המרירות.

* החסה וה'חריין' מצטרפים יחד ל'כזית' מרור⁹⁰. * הרבי נהג לאכול גם חלק מראש התמכא, לא-טחון. אכל שיעור גדול במיוחד. אך הזהיר בשם אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, שאין יוצאים ידי חובה במרור שאין יכולים לסובלו מחמת חריפותו⁹¹.

* לפי ספר 'שיעורי תורה'⁹² - שיעור כזית מרור 19 גרם. אולם אם אוכלים קלח (שהוא דחוס יותר), דרוש להוסיף עוד 2 גרם, וכן נכון להוסיף (תמיד) עוד 2 גרם עבור מה שנשאר בין השיניים.

הרבי לקח כשיעור ביצה של ימינו. את קלחי החסה לא אכל⁹³.

'כורך':

לוקחים כזית מהמצה התחתונה וכזית מרור (בסך הכל) משני הסוגים. מניחים מעט חרוסת יבשה על המרור, ומנערים אותה מיד אחר-כך (הרבי מרח חרוסת - אולי כשנפלה החרוסת שטבל בה המתמכא - על התמכא ולא על העלים. בסוף ה'כורך' היה טובל את חתיכת התמכא השלמה בחרוסת, ואוכלה עטופה בעלי החסה - ולא נייער⁹⁴). כורכים אותם יחד, אומרים "כן עשה הילל..." ואוכלים אותם ביחד ובהסתיבה⁹⁵.

'שולחן-עורך':

* אוכלים את הסעודה שלא בהסתיבה.

* מתחילים באכילת הביצה שעל הקערה⁹⁶. הרבי לא בדיק ולא פתח כלל את הביצה לפני אכילתה. טבל אותה תחילה ג' פעמים במי-מלח. במשך הסעודה טובל את המצה ג' פעמים במלח ואוכלה⁹⁷.

* למים אמצעיים ואחרונים אין להעביר האצבעות על השפתיים - בכל שבעת ימי הפסח⁹⁸. * אין נוהגים לומר 'לחיים', שלא יראה כמוסיף על הכוסות⁹⁹.

* הרבי שתה מכוסו במשך הסעודה, ולפני מזיגת כוס שלישי מסרה לשופה, ואח"כ (כבכל השנה) קינחה מכפנים ומבחון במפית-נייר¹⁰⁰.

'צפון':

לפני אכילת האפיקומן יש לשנות באופן שלא יבואו לידי צימאון אחר כך¹⁰¹.

בסוף הסעודה מוציאים את האפיקומן, מחלקים לכל אחד ואחת כזית. טוב לאכול שני 'כזיתים', אחד זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו¹⁰². יש לאכול את כולו במקום אחד¹⁰². אוכלים בהסתיבה, ויש לסיימו קודם חצות¹⁰³ (12:45 באזור המרכז).

'ברך':

* הרבי מזג 'כוס של אליהו' תמיד קודם ברכת-המזון, ואחריו מזג לו כוס שלישי¹⁰⁴.

* הרבי השתמש בכוס זכוכית לכוסו של אליהו, ובדקה תחילה בשוליה אם היא חלקה ללא פגם¹⁰⁵.

* מקריא ההגדה הוא המזמין¹⁰⁶.

* כל אחד מהמסובים אוהז בידו את הכוס עד אחרי 'בונה ירושלים'.

"שפוך חמתך": אחר שתיית כוס שלישי, מוזגים כוס רביעי. לוקחים נרות דולקים והולכים לפתוח את כל הדלתות שבין מקום עריכת הסדר לבין רשות הרבים (או החצר). אומרים "שפוך חמתך" בישיבה

96 ש.ם.

97 ש.ם, עמ' קפג.

98 ספר-המנהגים.

99 ש.ם, עמ' קפד.

100 ש.ם, עמ' קפה.

101 הגש"פ של הרבי.

102 שו"ע אדמוה"ו סי' תעח ס"ב.

103 ש.ם סי' תעז, ד.ו. וספר-המנהגים (קודם חצות - בסדר

א' בלבד).

104 'אוצר', עמ' קצב.

105 ש.ם, עמ' קצד.

106 ש.ם, עמ' קפט. וכן המנהג הבא.

קץ, יתבררו ויתלכנו ויצרפו רבים".

אנו רואים בזמננו - תקופה שיש בה הסימנים של אחרית הימים (כפי שהם מובאים בתורה) - תופעות והתפתחויות בלתי רגילות בתחומים וכיוונים שונים: בצד הטוב - תוקף וזריזות בלתי רגילים, וכן - בעניינים בלתי רצויים, הצריכים עדיין להתברר ולהתלבן עד לשלימות (גם מוחלטת) בהם, שאף הם באו ובאים באופן של חיפזון, בפתאומיות ובאופן בלתי צפוי.

מגיעים חודש הגאולה, התחלת ניסן וערב פסח, ומזכירים לנו שעומדים ביציאה מגלות "מצרים", ובבירורים האחרונים, לברר מה הוא "חמץ" ומה הוא "מצה", ויש לבער את החמץ, מוקדם ככל היותר, "לאור הנר", באור הנשמה - "נר השם נשמת אדם" - לחפש גם את החמץ החבוי, לזרוק ולבטל את כל מה שהוא ההיפך מטוב ומקדושה.

וצריכה להיות השתדלות של כל אחד לחזק בו וסביבו ובעולם - את החיפזון וקדושה ואור, ויתר על כן - לזרוז את הגאולה השלימה על-ידי משיח צדקנו, וכפי שאנו מתפללים את תפילת דוד, יחד עם דוד נעים זמירות ישראל: "תפילה לדוד גו' כי עני ואביון אני", למרות שהוא דוד המלך הרי הוא ביישן וחש באמת לאמיתו כי הוא "עני ואביון", ומתחנן לפני ה': "שמרה נפשי" (בתחום של "סור מרע") ו"הושע עבדך" (בתחום של "עשה טוב"), וכל זה במלוא השלימות, עד לידי "שמח נפש עבדך", עבודת השם בשמחה ובטוב לבב,

וממשיכים גם בהקשר לעולם - "כל העולם", "כל גויים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך ה'", - לזרוז זאת על-ידי מעשינו ועבודתינו, לקיים את ציווי ה', ובלשון הרמב"ם: "ציווה משה רבינו מפי הגבורה לכונן את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח", שהיהודים יפיצו בין העמים את שבע המצוות האלוקיות לבני נח עם ענפייהן.

* * *

יעזור ה' ויצליח שכל ההכנות לפסח, כולל אלה שנידונו במכתב זה ובמכתב הקודם, יבוצעו באופן

עת קץ, יתבררו ויתלכנו ויצרפו רבים: דניאל יב, ט. וראה ד"ה יתבררו ויתלכנו בשה"מ תקס"ג ח"ב עמ' תשסח. תנ"ח ד"ה ויהיו חיי שרה פי"ז-יח (קהה, ב ואילך). ועוד.

הסימנים של אחרית הימים: ראה סוף מס' סוטה. סנהדרין צו, א.

לבער את החמץ... לאור הנר: ריש מס' פסחים.

"לאור הנר", באור הנשמה: ראה ד"ה אור לארבעה עשר ה'ש"ת. הגש"פ עם ליקוטי טעמים ומנהגים קטע ד"ה בריקת חמץ.

נר השם נשמת אדם: משלי כ, כו. וראה תניא פי"ט.

דוד נעים זמירות ישראל: שמואל-ב כג, א. וראה שהש"ד פ"ד, ד (בתחילתה) - שאמר ה'זמירות (בשם כל) ישראל.

תפלה לדוד גו': תהילים פו, א.

שמרה נפשי... הושע עבדך: שם, ב.

שמרה נפשי (בתחום של סור מרע): ד"כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה" - עירובין צו, א. וש"נ.

שמח נפש עבדך: תהילים שם, ד.

עבודת השם בשמחה וטוב לבב: ראה רמב"ם סוף הל' לולב. תניא פכ"ו. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד עמ' 639 הערה ד"ה קיום המצוות מיט שמחה.

בשמחה... זריזות: ראה אגה"ק סכ"א: בזריזות נפלאה להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו כו'. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סקס"ט.

כל העולם: כלשון הרמב"ם בסוף ספרו.

כל גויים אשר עשית: תהילים שם, ט.

מעשינו ועבודתינו: תניא רפ"ז. וראה ליקוטי לוי"צ הערות לספר התניא שם.

בלשון הרמב"ם: הל' מלכים פ"ח ה"י. וראה לקו"ש יתרו ה' תשרי"מ.

שישיעו בגלוי גם בכל ימי השנה ובכל העניינים, "בכל דרכיך" וב"כל מעשיך" באופן של חיפזון וזריזות. והחיפזון דקדושה כאן למטה "ממשיך" – מידה כנגד מידה – את החיפזון של "עת קץ", ומיד לאחר מכן, "לא עכבם אפילו כהרף עין", את הגאולה של "כימי צאתך מארץ מצרים" באופן של "אראנו נפלאות", בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

בברכה להצלחה בכל האמור
ולחג הפסח כשר ושמש

/מקום החתימה/

(תורת-מנחם – התועודיות 'התשמ"ז, כרך שלישי, עמ' 34-31)

"בכל דרכיך" וב"כל מעשיך": משלי ג, אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות פ"ג ה"ב-ג. טושו"ע או"ח סל"א. שו"ע ארה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

מידה כנגד מידה: סנהדרין ז, ט"א. וראה סוטה ח, ואלך, ובמידתו של הקב"ה – כמ"פ ככה (סוטה יא, ובתור"ה מרים שם, מתוספתא סוטה פ"ד, א).

לא עכבם אפילו כהרף עין: מכילתא הובא בפרש"י עה"פ בא יב, מא. מכילתא שם, מב.

כימי צאתך מארץ מצרים: מלכה ז, טו.

באופן של "אראנו נפלאות": ראה פ"ח שער חג המצות פ"ו (בר"ה מהר"י ז"ל). אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז-ח (ע' תפז). ד"ה כימי צאתך ד"א ניסן ה'תשמ"ב (קה"ת ה'תשמ"ז).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלווחה 130

הארץ⁷⁸. וכן אין מעבירים על-גבי השולחן את הכלי
עם היין השפוך.

מילוי הכוס מחדש:

הרבי ממלאה עד שנשפכת על גדותיה (כמו
לקידוש), וממלאה שוב ושוב – ג' פעמים⁷⁹.
'דיינו':

אין מפסיקים באמצע אמירת הארבעה-עשר
'דיינו'. כ"ק ארמו"ר מוהרי"צ לא היה אומר ביאורים
באמצע ה'דיינו', אלא לפני תחילתם או לאחרי
סיומם⁷⁹.

"רבן גמליאל":

* במילים "מצה ומרור" הביט הרבי במינים
שבקערה⁷⁹.

* "מצה זו" – מנהג בית הרב לאחוז את המצה
השנייה והמצה השלישית יחד על-ידי המפה שעליהן,
עד "על שום" השני⁸⁰.

* "מרור זה" – מנהג בית הרב להניח (שתי) הידיים
על המרור והכורך – עד "על שום" השני⁸⁰.

* לפני "לפניך" מכסים את המצות ואחר-כך
מגביהים את הכוס. אוחזים את הכוס עד "ונאמר לפניו
הללויה", ומעמידים אותה על השולחן, לאמירת שני
פרקי ה'הלל' הראשונים, וחוזרים ומגביהים אותה
לברכת "אשר גאלנו"⁸⁰.

* אין מברכים על ה'הלל' שבסדר. וקוראים אותו
מיושב, דרך חירות⁸¹.

* לפני 'רצה' אמר הרבי בפיו בלחש את כל
הדינים שבסידור, מ'רצה' עד 'כורך'⁸².

* נטילת ידיים. מנהגנו (בנטילת ידיים תמיד)⁸³:

בודקים תחילה ומוודאים את נקיות הידיים. לוקחים
את הכלי מלא מים ביד ימין ומושיטים אותו ליד
שמאל. נזהרים מרטיבות בידיים. מנהגנו לאחוז את
הכלי במגבת, ומנהג זה פשט בימינו גם בין נשי ובנות
חב"ד. אחרי הברכה ולפני הניגוב משפשפים יפה את
הידיים זו בזו. אחרי תחילת השפשוף מתחילים את
הברכה.

(78) 'אוצר', עמ' קע.

(79) שם, עמ' קעא.

(80) ספר-המנהגים.

(81) שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סמ"ז-מח.

(82) הגש"פ היכל-מנחם.

(83) ע"פ: סדר נט"י לסעודה ס"א-ו. 'התקשרות' גיליון שט, עמ'

18. ספר-המנהגים, עמ' 21. תורת-מנחם ח"י, עמ' 197.

'מוציא' 'מצה':

* כל בני הבית חייבים במצות אלו. ידי חובת
'לחם משנה' יוצאים על-ידי ראש המשפחה, אך כל
אחד ואחד מברך לעצמו⁸⁴.

* "וייקח המצות כסדר שהניחם, הפרוסה בין שתי
השלימות, ויאחזם בידו ויברך 'המוציא'".

"ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית
להישטמ מידו. ויברך על הפרוסה עם העליונה
טרם ישברם ... [על אכילת מצה]. ויכוון לפטור גם-
כן אכילת הכריכה שממצה השלישית, וגם אכילת
האפיקומן יפטור בברכה זו – 'על אכילת מצה'.
ואחר-כך יבצע 'כזית' מכל אחת משתיהן, ויאכלם
ביחד ובהסבה"⁸⁵.

* הרבי היה מברך את כל הברכות הללו מיושב;
נוטל בשתי ידיו את שלוש המצות, כשאצבעותיו
מפרידות בין מצה למצה, ומברך המוציא. אחר-כך
היה מניח למצה התחתונה להישטמ מידי, ומברך על
אכילת מצה ושובר מהן – בהיותן מכוסות – לפרוסות
קטנות כדי צורכ; מסדרן זו על גבי זו ואוכלן יחד
בשתי ידיו; אינו מכניסן לפיו בבת-אחת. ניכר שלא
בלע ה'זיתים' בשלמותם⁸⁶.

* שיעור כזית: המקובל הוא, ששיעור 'כזית'
במצה הוא 27 גרם, כשליש מצת-יד. יש מקום
לומר⁸⁷, שהואיל ושיעור ה'כזית' הוא מידת נפה, הרי
27 סמ"ק במצת-יד (ללא דחיסה) אינם יותר מ-11
גרם (כשמינית מצת-יד). במקום הצורך יש לסמוך
על זה, ובוודאי ב'זיתים' שמדוברן שאחרי הכזית
הראשון.

* חלוקת המצה לבני הבית מיד אחר הברכה אינה
בכחינת הפסק, ואין מקום לעכב את אכילתם עד גמר
אכילת בעה"ב. והמחמירים בזה, הנה לאחר ברכת
המוציא ומצה, לוקח בעל הבית את ה'כזיתים' לעצמו,
ומוסר לזוגתו או לאחד המבוגרים להכין ולחלק לכל
השאר כדי שלא יהיה לו הפסק, וכל אחד מברך ואוכל
כשמקבל (אפשרות נוספת: להכין מראש 'כזית' לכל
אחד בשקית נפרדת, ורק לצרף לה מבציעת בעל-
הבית).

(84) ראה אג"ק ח"ד, עמ' כט, 'שערי הל' ומנהג' או"ח ח"א

סי' קמג.

(85) סידור אדמוה"ז.

(86) 'אוצר', עמ' קעו.

(87) ראה יגדיל-תורה נ"י. חוברת סה סי' סז. ובכ"מ.

"(קצת) שמורה לחג הפסח"

הרבי ממליץ לתלמידים השלוחים לאוסטרליה להמשיך קשר שהחל עם יהודים שהם פגשו בדרך חזרה לניו-יורק • דו"ח אותנטי על חלוקת מצות-שמורות בירושלים ת"ו, בשנת תשל"ג • שליחות להבאת המצות בשנת תשמ"ג

י. מבצע מצה

מבצע מצות התנהל השנה בתנופה מוגברת, וחולקו אלפי מצות, פי שלוש מאשר בשנים הקודמות. המבצע בתכנון מוקדם ע"י מטה מטעם סניף צא"ח בראשות ר' טוביה בלוי, ובהרכב: הנ"ל, ר' יהושע יוזביץ ר' דב וולס, ר' אשר סלומון, וכן ר' חנוך-העניך רפפורט מטעם "מפעל הקליטה לעולי רוס". מטעם הסניף פורסמו מודעות בכתב-כנסת אנ"ש בקריאה להשתלב במבצע ולהירשם אצל חברי מטה הסניף כנ"ל.

החלוקה היתה כדלהלן:

1. לכ-200 אישי ציבור ובעלי השפעה וכיו"ב (על-דרך השנים הקודמות, אך יותר מקבלים). כל אחד מהם קיבל - כבכל שנה - שלוש מצות בליווי המכתב הכללי של אשתקד (השקיות והמכתבים הכלליים) הומצאו לנו ע"י ההנהלה ארצית, - וזאת, כמובן, עבור כל חלקי המבצע כולו - אלא כאשר כבר שוכפלו המכתבים כלליים דהשתא, ובניתיים אולו הקודמים, צורפו המכתבים הללו). חלוקה זו בוצעה על-ידי חוליית פעילים בראשותו של הת'

בחודש אדר שני תשל"ג (איגרות-קודש, כךך כח, עמ' קס) שבה לארה"ב קבוצת התלמידים השלוחים לאוסטרליה שנסעו לשם בשנת תשל"א. בדרכם לניו-יורק דיברו בענייני יהדות עם יהודים שפגשו, ומאוחר יותר דיווחו על כך לרבי.

על מכתבם ציין הרבי בכתב-יד-קודשו:

כדאי לשלוח לכל-אחד-ואחד מהנ"ל גלוית ברכה לחג-הפסח והעיקר: (קצת) שמורה והגדה של-פסח בתרגום אנגלי ובקשה שיאכלו הנ"ל [=את המצות] ויקראו בהנ"ל [=בהגדות] בב' לילי פסח.

דו"ח ב'מבצע מצה'

הנה פרק י' - שהוא קטע מ"דו"ח על הנעשה והנשמע בסניף צעירי-אגודת-חב"ד ירושלים ת"ו, שנשלח אל הרבי (על תקופת אדר ב וניסן) בשנת תשל"ג. הקטעים מתייחסים ל'מבצע מצה' ומובאים כאן בלשונם המקורית כפי שנרשמה באותם ימים:

היא כאילו אומרים בקמץ, היינו ז'ה', ולא 'הנה'⁷⁰.

אומרים זאת פעם אחת, ובישיבה⁷¹.

"לשנה הבאה בארעא דישראל" - מטעמים ב'מלעיל' (לשון עבר), ואילו "לשנה הבאה בני חורין" - מטעמים ב'מלרע' (לשון עתיד)⁷².

* אחרי 'הא לחמא' מסלקים הקערה עם המצות לצד אחר (הרבי רק הסיטה קימעה), אך המצות נשארות מגולות⁷³.

* אין צריך לשטוף ולהדיח את הכוס לפני המזיגה, שהרי שטפה והדיחה קודם הקידוש.

'מה נשתנה':

אם אין לו כן, הבת שואלת. ואם אין ילדים, אשתו שואלת. ואם אין לו אישה, הוא שואל את עצמו⁷⁴.

שואלים בשפה המדוברת (בבית רבינו - אידיש והתרגום המלא לאידיש - בס' שבח-המועדים, מהדורת תשנ"ג עמ' 207), וגם המדברים בלשון הקודש מפרטים ומפרשים את השאלות על-פי המפורט בביאורי הרבי להגדה.

לפני 'והיא שעמדה' מכסים את המצות ורק אחר-כך מגביהים את הכוס⁷⁵.

"והיא שעמדה" - בישיבה⁷⁶.

הרבי לא היה מניח את הכוס מידיו, עד שמקריא ההגדה סיים את הפסקה בקול רם.

שפיכת יין מהכוס:

נוהגים לשפוך יין מהכוס: שלוש פעמים באמירת 'דם, ואש, ותימרות-עשן'; עשר פעמים בעשרת המכות דהיינו פעם אחת בכל אחת מן המכות; ושלוש פעמים נוספות באמירת הסימנים 'דצ"ך, עד"ש, כאח"ב"⁷⁷.

אין מטיפים יין על-ידי אצבע, אלא שופכים כאמצעות הכוס עצמה.

בבית הרב נוהגים שלא לשפוך את היין לכלי כשהוא על השולחן, אלא כשהכלי התחתון על

'כרפס':

שיעורו: פחות מ-15 גרם⁶¹. מטבילים ואחר-כך מברכים, כדי לתכוף הברכה לאכילה ככל האפשר. ומכוונים להוציא גם המרור וגם הכורך. נוהגים לאוכלו שלא בחסיבה. לאחר מכן אין מחזירים את הנותר ממנו לקערה (ואף אם נשאר, מסירים ממנה)⁶².

הרבי הטבילו ג' פעמים במי מלח⁶³.

'יחץ':

פורטים את המצה כשהיא בתוך המפה, מכוסה. פורסים את המצה לשני חלקים: האחד גדול והשני קטן ממנו. החלק הגדול מניחים לאפיקומן, והקטן מניחים במקומו בין שתי המצות⁶⁴.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ומהוריי"צ נ"ע היו שוכרים את האפיקומן לחמש חתיכות. פעם נודמן שנשבר לשש חתיכות, והניח האדמו"ר אחת הצידה⁶⁵.

מצפינים את האפיקומן בין שני כרים, ולא תחתיהם⁶⁶. "אין נוהגים בחטיפת [אגניבת] האפיקומן בבית הרב"⁶⁷.

'מגיר':

"בבית הרב אין מגביהים הקערה, ורק מגלים מקצת המצות".

הרבי היה נוהג לגלות מקצתן של כל ג' המצות, גם הפורסה, ויש אומרים שהיה מסבכה, שיהיה הצד השלם מגולה כלפי חוץ⁶⁸.

"איתא בכתבי האריז"ל שצריך לומר את ההגדה בקול רינה ובשמחה. ויש לומר שלכן היה כ"ק מו"ח אדמו"ר נוהג לומר את ההגדה בקול רם, ובזמנים שלא יכול היה לומר בעצמו בקול רם, זאת אומרת שנראה לאחר בחושיו הגשמיים שאינו אומר בקול רם, היה באותם זמנים דורש מאחרים שיאמרו הם בקול רם"⁶⁹.

הניקוד: "הא לחמא עניא" (אף-על-פי שהכוונה

61) ע"פ שיעור מקוה"ר"ע קפב.

62) 'אוצר', עמ' קמט.

63) שם, עמ' קמח.

64) סידור אדמוה"ו וספרי-המנהגים.

65) ספרי-המנהגים.

66) 'אוצר', עמ' קנא.

67) הגש"פ של הרבי. ספרי-המנהגים. וכן המנהג הבא.

68) שם, עמ' קנו.

69) שם, עמ' קנד (וראה נוסח שונה בתורת-מנחם חט"ז, עמ' 196).

70) הגש"פ של הרבי.

71) שם.

72) ספרי-המנהגים.

73) שם, עמ' קנט.

74) שו"ע אדמוה"ו תעגמ. 'התוועדות' תשד"ח ח"ג, עמ' 1525.

75) ספרי-המנהגים, ובאריכות בהגש"פ של הרבי.

76) 'אוצר', עמ' קסו. וכן המנהג הבא.

77) סידור אדמוה"ו. וכן המנהג הבא.

דוד אליעזרי.

2. במרכז קליטה וריכוזי עולים חדשים, הן מברית-המועצות והן מהמערב, עניין זה בוצע בשיתוף עם שני גורמים נוספים, והם: א. מפעל הקליטה, כנ"ל, מיוחד לגבי עולי רוסיה. ב. חברי את"ה מכפר-חב"ד, יוצאי ארה"ב, שבאו לירושלים ל'מרכז-שליחות', וביקרו במיוחד אצל עולים ממדינות המערב. לעולים מרוסיה צורף חומר ברוסית שהוכן על-ידי 'מפעל הקליטה' ולעולים מהמערב - חומר באנגלית ובשאר השפות - כולל הסברים על ההג והלכותיו ותדרוכי כשרות לפסח. ואלו הם ריכוזי העולים ומרכזי-הקליטה בהם התקיימה החלוקה (תוך תיאום הגורמים הנ"ל - סניף צא"ח, מפעל הקליטה, ואת"ה, מרכז שליחות) - ותוך צירוף החומר המתאים בשפות השונות, כנ"ל):

א. מרכז הקליטה ב"מבשרת ציון"; 80 עולי ארצות מערב וכ-50 מברית-המועצות. ב. מרכז הקליטה בקטמון ט' כ-60 עולי בריית-המועצות וכ-10 עולי מערב. ג. מעון לעולים אקדמאיים רסקו כ-90 עולים, כולם מברית-המועצות. ד. אולפן "עציון" כ-90 עולים ממערב וכ-15 מברית-המועצות. ה. "בית גיורא" קריית-היובל כ-30 עולי מערב וכ-10 עולי בריית-המועצות. ו. גבעת-שפירא (הגבעה הצרפתית) בבתים כ-60 עולי בריית-המועצות. ז. רמות-אשכול בבתים כ-130 עולי מערב. ח. רוממה המורחבת - באמצעות חכם רבי יעקב דבראשווילי כ-60 מצות לעולי גרוזיה. ט. גבעת-מרדכי בבתים כ-50 מצות לעולי בריית-המועצות. י. סנהדרייה-המורחבת ורמות-אשכול 10 עולי בריית-המועצות.

השתתפו בחלוקות הנ"ל צוותות שונים: א. חוליה של אנ"ש עולי רוסיה בראשות רח"ה רפפורט. ב. חוליה של את"ה "מרכז-שליחים". ג. חוליה בראשות הת' דוד אליעזרי. ד. חוליה בראשות הת' משה קליין. ה. חוליית בנות ממבקרות "בית חב"ד". ו. קבוצה של אברכי אנ"ש. 3. חלוקה נוספת היתה בין סטודנטים ואנשי האוניברסיטה. ע"י מר יהודה יעקוביאן ומר דוד ליונס (בגבעת -דרם) וכן באמצעות "בית חב"ד"

ופעיליו (במיוחד בהר-הצופים).

4. בבתי חולים ומעונות מגורים, ביוזמת ובארגון הת' ש.ז. מנדלסון והת' מנחם וולפא. ובעזרת ר' י.א. מן שחלק את כל המצות למקומות אלו במכוניתו. 5. בריכוזי עדות המזרח: בקריית-היובל באמצעות ביה"ס ברזיל ע"י ר' נפתלי רוט, במוסדרה ע"י הרפ"ל הרצל, בנחלת אחים ע"י ר' אלי-פרץ זילברשטרומ, ועוד. 6. לחברי איגוד הצאצאים של אדמו"ר הזקן, משפחות הטעונות קירוב - ביוזמת ובארגון הר"ש הלפרין. 7. באמצעות אנ"ש רבני שכונות - הרז"ד סלונים והר"י רלב"ג, והר' מיכאל הלפרין. יצוינו תרומות של מצות ע"י הר"ל סלונים, רג"ה כהן, ר"י אלבוים, ור"י מנדלסון. רבים מאנ"ש תרמו כספים, מהם כמה וכמה שתרמו 25 ל"י כל אחד, ויצויין במיוחד מפעל ההתרמה של הת' מנחם וולפא, וכן של הת' שלמה-זלמן מנדלסון והת' יוסף-יצחק סג"ל ועוד (פרטים מלאים - בדו"ח הכספי). רשימת המתעסקים - כמצו"ב - כוללת: מחלקי מצות, מתרימים, מארגנים, עוזרים טכניים (לאריזת החבילות) וכיו"ב, כל אחד מאלה קיבל את הל"י של כ"ק אדמו"ר שליט"א. חלוקת הל"י היתה, לפי החלטת הסניף והת' ר"י יוזביץ.

שפע ברכות ו'שכר טרחה'

בחודש אדר תשמ"ג שהה הרה"ח ר' שמואל שיחי' לוי (מנחלת-הרה"ב"ד) עם רעייתו בבית-חיינו. ביום שבו עמדו לשוב ארצה קיבלו קריאה טלפונית לסור בהקדם לחדר המזכירות' של הרבי. בבואם לשם, נאמר להם כי הרבי בחר לשלוח עמם את המצות שאותן הוא נהג לשגר, בפרוס חג הפסח, לקהילות אנ"ש שבארץ-הקודש. נתבקשו אפוא בני הזוג לבוא מיד אחרי תפילת מנחה לבניין הספרייה (הסמוך ל-770) ושם ימסור להם הרבי את המצות. בהגיעם לספרייה נעמדו באמצע החדר, מול פני

הקערה עצמה, ולא כהנהגים להשאירם על הקערה ולאכול מהמונח על השולחן.³⁹ * הרבי דקדק שלא לשבור את קליפת הביצה, אף שקשה להעמידה על מקומה כמות שהיא.⁴⁰ * הרבי היה מודר ארבע כפות גדולות מלאות 'חריין' שחון, סוחט אותן היטב בידו, ומכין ממנו עיגול קרוב לגודל ביצה. אחר-כך עוטף זאת מכל צד בעלי חסה (שניים גדולים או שלושה קטנים), ובנוסף לכך הניח בפנים חתיכת 'חריין' שאינה מפוררת.⁴¹ * ל'כרפס' שעל הקערה נוטלים חתיכה גדולה של בצל (ופעם אחת לקח הרבי בצל שלם) עם קליפתה, ואוכלים רק מקצתו (הרבי נטל בסכין מחלקו הפנימי).⁴²

* מקפידים שתהא 'קערה' לכל בן-מצוות.⁴³ * אדמו"ר מהר"ש היה מחלק כרפס ומרור משלו לנשים, גם לקרובות משפחה שהיו סועדות עמם, אך לא כזית מצה.⁴⁴ * בנים ובנות קטנים חייבים במצוות הסדר לפי הבנתם (שוהו גרר 'הגיעו לחינוך') בכל אחת מהכוסות בנפרד, ולכן יש להכין עבור כל אחד מהם כוסות המכילים רביעית.⁴⁵ אין רגילים לחנך קטנים לפני גיל מצוות בהסביבה.⁴⁶ * יש להכין כלי שבור, כדי לטפסף לתוכו (יש אומרים שאם מדובר בכלי חד-פעמי, או בסוג כלי שאינו בשימוש בפסח, די בזה).⁴⁷ * במשך כל זמן הסדר נמצא כוסו של הרבי, כוס גדולה של כסף, לימין הקערה.⁴⁸

'קדש':

אומרים 'אתקינו' דיום-טוב, וקידוש. * מנהגנו בקידוש ובכל כוס-של-ברכה, למוזג עד שישפך מעט ההוצה (כבהדלה), וגם כליל-הסדר

39) 'אוצר', עמ' קלו.

40) שם, עמ' קלא, וראה בהגדה הנ"ל.

41) שם, עמ' קלה.

42) שם, עמ' קלג"ד.

43) שם, עמ' קכג.

44) שם, עמ' קמח.

45) ראה שרע' אדמוה"ז סי' תעב סכ"ה, נטעיגבריאלי פסח ח"ב עג"ב.

46) אך ראה בנטעיגבריאלי עכ"ד, שהביא מבן-אישי ויעוד, שיש לחנוכס בזה.

47) ראה בהגדה הנ"ל, עמ' סח.

48) 'אוצר', עמ' קלח.

יש לנהוג כך.⁴⁹

* הרבי כתב בהגדה "אין מרקדקין שימוזג אחר", ובפועל אף לא הניח לאחרים למוזג לו.⁵⁰ * נוהגים לקדש מעומר, הן בפסח הן בשבת ויום-טוב.⁵¹ וגם השומעים עומדים. * כוסו של הרבי גדולה ביותר. "מוזגין הכוס. לוקחו בימינו, מוסרו לשמאלו, מעמידו, דרך הורדה מלמעלה מלטה, על כף ידו הימנית כשהיא כפופה קצת כעין בית קיבול, ארבע אצבעותיו מוגבהות והאגודל מושכב על הצד, ומקדש מעומר, והכוס מוגבה למעלה משלושה טפחים מעל גבי השולחן".⁵² כשמניח הכוס בימינו אינה מוגבהת טפח מהשולחן, אחר-כך מגביה ידו עם הכוס.⁵³ בכל פעם שנוטל הכוס במשך הסדר, עושה כסדר הנוכח בסעיף זה.⁵⁴ * כשמתחיל - ייתן עיניו בנרות.⁵⁵ (גם כשלא חל בשבת), ובשעת ברכת הגפן והקידוש - בכוס.⁵⁶ * אשה ובת שבירכו 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, גם אם מקדשות בעצמן, לא יברכה תה.⁵⁷ * כל אחת מארבע הכוסות של ליל הסדר - שותים אותה כולה ובכתב-אחת.⁵⁸ * אין מנגנים 'יגוונים' בשעת הסדר, וכאשר צריכים להמתין זמן מה וכן 'כדי שלא יישנו התינוקות' שרים משירי ההגדה, כגון 'ממצרים גאלתנו', 'על אחת כמה וכמה' וכדומה.⁵⁹ **'זרחץ':** הרבי קרא לפני נטילה זו גם את האמור בסידור על 'כרפס'.⁶⁰

49) שם, עמ' קמב, וש"נ.

50) שם, עמ' קמקמא.

51) ספר-המנהגים.

52) הגש"פ של הרבי 'קדש' ה'ב'. ספר-המנהגים, עמ' 28 (גם בקידוש דכל שבת ויו"ט).

53) אלא ש'עכ"פ פעמים רבות) הרבי עצמו לא הגביה כלי-כך.

54) 'אוצר', עמ' קסז.

55) וטוב שיהיו אלו (עכ"פ אחד מה)נרות שברכו עליהם, ובפרט ביו"ט שמברכים גם 'שהחיינו' (לקו"ש דלהלן).

56) הגש"פ של הרבי, משו"ע אדמוה"ז סי' רעא, יח"ט. ביו"ט - ליקוטי-שיחות כב, עמ' 283 ע"פ שו"ע"ר שם ס"ד.

57) 'אוצר', עמ' קמה, וש"נ.

58) הגש"פ של הרבי.

59) 'המלך במסיבו' ח"א, עמ' קמד.

60) הגש"פ היכל-מנחם, עמ' מב.

תענית בכורות: הבכורים, בין מאב ובין מאם, מתענים, ואפילו כוהנים ולויים. ונהגו לאכול בסעודת סיום מסכת וכדומה ולהפסיק את הצום²⁸.

סוף זמני אכילת ושריפת חמץ (שעון קיץ): באזור המרכז מותר לאכול חמץ עד השעה 10:41, ויש לשורפו (וכן למכור לגוי את החמץ שמשאירים) לפני השעה 11:44 (שעה זו היא בנוגע לרב המוכר, אך הציבור צריך להקדים ולהגיע אל הרב מבעוד מועד, לבל יאחר את המכירה!).

לאחר השריפה אומרים "כל חמירא" (השני), ובו מבטלים את כל החמץ, שמצאנו ושלא מצאנו.

יום שלישי

ט"ו בניסן, א' דחג'הפסח

הדלקת הנר: ביום שני, קודם השקיעה²⁹. מברכות "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחינו". אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני הקידוש, מאש שהודלקה לפני החג.

אחר מנחה, קודם השקיעה³⁰, קוראים את 'סדר קרבן פסח'.

בני הבית מכינים הכול על השולחן ומסביבו (חוץ מסידור הקערה), כולל הצעת המושבים להסבה, בשעה שמתפללים ערבית בבית הכנסת.

טוב להרבות בכלים נאים בליל-פסח, דרך חירות³¹.

ערבית של יום טוב. אחר שמונה-עשרה - הלל שלם בברכה תחילה וסוף. כופלים 'הודו לה' אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמרו) נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד: דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו..." והציבור [אבל לא הש"ץ] עונים בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת

את האומרים זאת בערב פסח) וביאור דבריו בליקוטי שיחות ח"י, עמ' 426.

(28) ליקוטי שיחות ח"י, עמ' 67, שערי הל' ומנהג א"ח ח"ב, עמ' קז. 'אוצר', עמ' פט"ז.

(29) קיצור דיני נש"ק, עמ' לו, ממטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג, וכן הורה הגר"ש דבורקין ז"ל, וכ"מ בליקוטי שיחות חכ"ד, עמ' 297 הע' 69.

(30) "בזמן שהקרבן קרבן-פסח כשרה" הגש"פ של הרבי.

(31) שו"ע אדמו"ר סי' תעב ס"ו.

"יאמרו נא בית אהרון..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרון...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו..."³².

לאחר ההלל - קדיש תתקבל. עלינו. קדיש יתום.

ליל-הסדר

מצווה למהר להתחיל את הסדר, בשביל התינוקות שלא יישנו³³.

אין לובשים קיטל לסדר, וכן אין מקפידין לאיזה רוח (מזרח, מערב וכו') יהיה מקום מושבו³⁴.

סידור הקערה:

וכמה ממנהיגינו בקשר לייך, זרוע, ביצה ושאר רכיבי הסדר, פורטו ב'התקשרות' גיליונות תר"ס-תרס"א.

* הרבי היה מסדר את הקערה מעומד³⁵.

* בשעת סידור הקערה, לפני הנחת כל דבר בקערה, אומר הרבי את הכתוב בסידור בעניין זה, ואחר סידור הקערה אומר את כל סימני הסדר יחד, כפי שהם כתובים בהגדה. וכשמגיע זמנו של כל 'סימן', אומר 'סימן' זה לפרטיו. כל אמירות אלו היו בלחש³⁶.

* צריך להניח קערה או מגש תחת המצות. ונהגו להפסיק במפה בין המצות³⁷.

* בסידור רבנו הזקן איתא שמסדרים [קודם] הישראל, ועליו הלוי, ועליו הכהן.

* המינים מונחים על המפה, ולא בתוך קעריות נפרדות. מייבשים את המרור במפיות, למניעת חשש 'שרויה'³⁸.

* כל המינים הנאכלים בליל-הסדר נלקחים מעל

הקודש. לכל אורך המעמד קרנו פני הרבי באור יקרות. תחילה הפריש 'חלה' מהמצות. לאחר מכן מסר לר' שמואל את חבילת המצות ואמר:

"למסור את זה לוועד הרוחני של כפר-חב"ד.

תבקש שיחלקו זאת לכולם כדאשתקד, ובהוספה. וגם לתת זאת לצדקה כבכל שנה". באומרו את דבריו האחרונים, העניק הרבי להנ"ל שטר של חמישה שקלים, ושטר נוסף לרעייתו.

אחר-כך ביקש הרבי למסור את שטרות הצדקה שהיה שולח כל שנה לארץ-הקודש. הנ"ל הושיט ידו כדי לקבל את השטרות, ואז אמר הרבי בחיוך רחב: "שגם היא - הרעיה - תיטול חלק בזה!", ומסר את השטרות לאשת הנ"ל. כמה מאות שטרות (של חמישה שקלים) במעטפה חומה גדולה.

לאחר מכן הוסיף הרבי ומסר להם ביד שני

'מכתבים כלליים' לראש-חודש ניסן, והורה להם ללמוד זאת יחדיו, במהלך טיסתם לארץ. לסיום בירכם הרבי: "שיהיה חג פסח כשר ושמח, וכל ההכנות - בשעה טובה ומוצלחת".

הרה"ח ר' שמואל שיחי' לויך השתוקק לבקש את ברכת הרבי לילדים, אך בטרם פצה את פיו, פנה אליו הרבי ובחיוך אבהי רחב, אמר: "ונשמע בשורות טובות תמיד כל הימים". אחר-כך הוסיף ואיחל: "ושתהיה שנת גאולה, במהרה בימינו ממש. פאָרט געזונטערהייט, ושיהיה חג פסח כשר ושמח". אז יצאו בני הזוג מהספרייה.

לקראת ערב חג הפסח הגיעה הוראה מהרבי לתת להם (למשפחת לויך) מצות שלמות לליל-הסדר בתור "שכר טירחא".

(32) טור סי' תכב. הגש"פ של הרבי.

(33) שו"ע אדמו"ר ר"ס תעב.

(34) ספר-המנהגים.

(35) הגש"פ היכל-מנחם.

(36) 'אוצר מנהגי חב"ד', עמ' קכה.

(37) ספר-המנהגים.

(38) ויש הזוכרים שהרבי השתמש במפית, ותחת החירות היו שתי מפיות (הגש"פ היכל-מנחם).

מזאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

הלכות ומנהגי חב"ד*

שבת קודש פרשת צו

י"ב בניסן, שבת הגדול

דרשה: "נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח... והעיקר... ללמד להם המעשה אשר יעשון, ולא כמו שנהגין עכשיו"¹.

הפסרה: "כה אמר ה'... אבדה האמונה ונכרתה מפיהם, ומודלגים עד' כה אמר ה' אל יתהלל... נאום ה'" (ירמיהו ז, כא-ח; ט, כב-כג)².

אחר תפילת מנחה אומרים את ההגדה, מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו"³. הרבי נהג לאומרה עם הציבור, בישיבה על מקומו.

מוצאי שבת קודש - אין אומרים "ויהי נועם", ואתה קרוש"⁴. קידוש לבנה.

יום ראשון

י"ג בניסן

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע, דור שלישי לנשיאי חב"ד. נסתלק בשנת תרכ"ו, ומנוחתו כבוד בליובאוויטש. יום התחלת הנשיאות של בנו הצעיר, כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע"⁵.

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי: (א) ללמוד פרקי משנה (על-כל-פנים

פרק אחד, המתחיל באות אחת) של שמו הקדוש. (ב) להוסיף בלימוד תורתו של בעל ההילולא. (ג) להוסיף בעבודת התפילה. (ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. (ה) לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומוצאות⁶.

נשיא: היום אומרים את פרשת "זאת חנוכת המזבח"⁷ עד "כן עשה את המנורה", שהיא כנגד שבט לוי, ללא ה'הירצון"⁸.

יום שני

י"ד בניסן, ערב פסח

ליל יום שני

סוף זמן קידוש-לבנה. לכתחילה: כל הלילה.

בדיקת חמץ

הכנות: לפני הבדיקה צריך לנקות היטב את כל החדרים שצריך לבדוקם⁹. כמו-כן יש לרכוש במקום המשתמר מילדים וכו' את כל החמץ המיועד לאכילה בערב ולמחרת בבוקר¹⁰.

זמן קצר לפני הבדיקה מניחים במקומות שונים בבית עשר חתיכות של חמץ קשה¹¹ (נכון שהיהו על-

6 קטע זה ע"פ ההוראות שלבליקוטישיחות כרך כא, עמ' 276 ועמ' 296. אג"ק ח"ד, עמ' קמב. התוועדות תשמ"ז ח"ב, עמ' 286 (מוגה) ועמ' 292. שיחות קודש תשנ"ב ח"א, עמ' 382. 7 ליקוטישיחות כרך לב, עמ' 19 (נ"ע) שיחת י"ג ניסן תשמ"ה, ודלא כמ"ש בשו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תכט סעיף טו להתחיל ביום זה "בהעלותך", ראה בספר-המנהגים, עמ' 36 בהערה וב'אוצר מנהגי חב"ד' ניסן-אייר, עמ' ז. 8 ליקוטישיחות כרך לב, עמ' 21 הערה 21. 9 שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תלג סעיף לח. 10 שם סי' תלד סי' א"ג. 11 שם סי' תלב סי' א"א, סידור אדמו"ר ז"ל, ספר-המנהגים.

כל-פנים כל הפתיתים ביחד - כזית¹²). עוטפים כל אחד מהם בנייר¹³ (אך לא בנייר כסף, שאינו נשרף היטב).

זמנה: אור לארבעה-עשר - מיד אחרי צאת הכוכבים¹⁴ (באזור המרכז - בשעה 6:25), ותמיד לאחר תפילת ערבית¹⁵.

מקומה: כל המקומות שיש לחוש ולהסתפק שמא הכניס לתוכם חמץ, אפילו באקראי, צריכים בבדיקה¹⁶.

אופנה¹⁷: לאור נר של שעווה ועל-ידי נוצת עוף. הבודק מניח את החמץ שמוצא בשקית קטנה של נייר. בגמר הבדיקה: מניח את השקית, הנוצה והנר שנותר בתוך כף עץ קעורה, עוטף הכל בנייר (מלבד ידית הכף שנשארת מחוץ לעטיפה), כורך חוט סביב הנייר כמה פעמים, מהדקו וקושרו¹⁸ [צריך להיזהר להוציא בעוד מועד מהשקית את הדף ובו הברכה וכו'].

בין הברכה לתחילת הבדיקה אין לדבר כלל, אפילו מענייני הבדיקה (אלא בדבר שהכרחי לבדיקה). ונכון שלא לדבר כלל שלא מענייני הבדיקה כל זמן הבדיקה¹⁹.

12 כי רק בכזית מקיימים ביעור חמץ לדברי הכל, כמ"ש בשו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תמו ס"ג. בשע"ת תלב ס"ק ז ועוד, צויינו בנטעי-גבריאל פ"מ ס"ז, כתבו [וכך העתקנו בעבר] שכל פירור לא יהיה בו כזית. אבל כיוון שמבואר בשו"ע רבינו (סי' תמב ס"ח ובקו"א ס"ק יח בהגהה הב' בסופו) שגם בפחות מכזית עובר בכל יראה עכ"פ מדובר, ואם אוכלים אותו עוברים על איסור דאורייתא (חצי שיעור), לכן לא הביא אדמו"ר ז"ל בשו"ע ובסידור והרבי בהגש"פ ובמנהגים את ההקפדה להניח פחות מכזית, כי גם אז, אם יאבד - יצטרך לבדוק שוב (תודה להרב אברהם שי' אלאשווילי, מעורכי המהדורה החדשה של שו"ע אדמו"ר ז"ל).

נכון לרשום היכן הניחו כל פירור, שמא ישכח - נטעי-גבריאל פ"ח ס"ח. 13 ספר-המנהגים. 14 שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תלא ס"ה. 15 ספר-המנהגים. וראה המובא ב'אוצר מנהגי חב"ד' - חודש ניסן, עמ' פג (בנראה הכוונה: שהרגיל להתפלל ערבית ביחיד - יתחיל לבדוק בין מנחה למערבי ויתפלל לאחר הבדיקה, אך אם כבר הגיע זמן מעריב וטרם החל לבדוק - יתפלל תחילה. ועצ"ע). 16 שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תלג ס"ב-י"ג ואילך. 17 מנהגנו להאריך ביותר בבדיקת חמץ" (בבדיקה וחיפוש בפועל ממש - אג"ק ח"ב, עמ' שדמ. וראה המובא ב'אוצר', עמ' פג). 18 ספר-המנהגים. 19 שם סי' תלב ס"ו ז'.

כתב רבנו הזקן בסידורו: "ויעמיד מבני ביתו אצל לשמוע הברכה שיבדקו איש במקומו, ולא ישוחו בינתיים, ויזהרו לבדוק תחילה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה", וכותב הרבי שיתכן שכוונתו היא, שמצווה לזכות גם את בני-ביתו (הגברים) בבדיקת החמץ, וכיוון שגם בעל-הבית בעצמו יבדוק קצת - אין בזה סתירה לדין "מצווה בו יותר מבשלוחו"²⁰.

את החמץ הנמצא בבדיקה שומרים כנ"ל, ושורפים למחרת בבוקר, כדלקמן.

אחר הבדיקה מבטלים את החמץ שלא מצאנו, באמירת "כל חמירא" (הראשון).

מכירת חמץ: נוהגים לעשות את הרב ל'מורשה', דהיינו מיופה-כוח למכירת החמץ²¹. מוכרים גם חמץ גמור²², וגם את כלי החמץ (שמא נותר עליהם חמץ 'בעין'), ואין צריך להטבילם לאחר הפסח²³.

שחרית: אסור מן הדין לאכול מצה²⁴. ומנהגנו שלא לאכול מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור עד אחר 'כורך'²⁵.

תפילה: משכימים להתפלל²⁶. החל מהיום ועד סוף חג הפסח, אין אומרים 'מזמור לתודה'²⁷.

20 אג"ק ח"ט, עמ' קנו, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב, עמ' פג. 21 בשע"ת הכולל, סדר מכירת חמץ (נדפס בסוף שו"ע אדמו"ר ז"ל הוצאת קה"ל תשכ"ז חלק ג'ד, עמ' 1401) ס"ק י, כתב שנוהגים - עוד מומן אדמו"ר ז"ל - לעשות את הרב ל'מורשה". וכן הורגלו רבני וקהילות אנ"ש. אבל ב'היוס יוס' דהיום איתא: "בבית רבינו נוהגים שלא לעשות את הרב למורשה, אלא למכור לו את החמץ, ובערב כבלי" (נתקב בספר-המנהגים, עמ' 37. ולכאורה, ע"פ השיחה הנדפסת בראש ס' זה, מנהגי בית-הרב שפורסמו ברבים, מהווים הוראה לרבים. וע"ע). בס' 'שאלות ותשובות הרב' ר"ס כו מביא הטעם, כיוון ש"א דלא מהני הרשאה בזה, ושי"ן (כן מוכיח שם, שלא רק בשאלה שדונה שם, אלא גם בליובאוויטש בזמן הצמח-צדק, נהגו כן כולם. וע"ע). בשעתו היו מא"ש שפנו אל המראד-אתרא בבית חיינו, הרגו"ש דבורקין ע"ה, וביקשו למכור לו ממש את החמץ, וענה: "בשביל הרבי אני מוכן להיות גוי", אבל לא בשבילך". אך הרבנים שלאחריו, הרגו"ק מראלעו ע"ה ויבלח"ט הר"א אודאבא, נענו לבקשה זו. 22 'אוצר', עמ' פ - מאדמו"ר הצמח-צדק ומאדמו"ר מהורש"ב. 23 ליקוטישיחות כרך יח, עמ' 364, 'שערי הלכה ומנהג' שם סי' קצד, וש"נ. 24 שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' תעא ס"ד. 25 ספר-המנהגים. 26 לוח כולל-חב"ד. 27 סידור אדמו"ר ז"ל. וראה צמח-צדק, חידושים רחב, (שמצדיק